

Zelfsturend leren is niet zelfsturend te leren

Daltonopleiders verkennen verantwoording van zelfsturend leren tijdens tweedaags congres

René Berends

Daltonopleiders bouwen inmiddels aan een traditie om jaarlijks twee dagen op de hei een actueel dalonthema met elkaar uit te diepen. Ditmaal spraken de leden van het Dalton Netwerk Opleiders (DNO) over leraarvaardigheden bij zelfsturend leren.

Zelfredzaamheid onderscheiden van zelfsturing

Zelfstandigheid is een van de vijf kernwaarden van het daltononderwijs. Aan de kernwaarde zelfstandigheid zijn verschillende aspecten te onderscheiden. Voor het werk in de klas kan het onderscheiden van zelfredzaamheid en zelfsturing verhelderend zijn. Zelfredzaamheid heeft dan te maken met het jezelf kunnen redden, de weg weten in de school, mensen kennen en dergelijke. Zelfsturing focust in een schoolsituatie meer op het jezelf leren aansturen bij het eigen leerproces.

Zelfsturing en de ontwikkeling van 'ik-doelen'

Zelfsturing / zelfregulering is in onderwijssituaties intensief onderzocht. Pintrich (2004) heeft de onderzoeksgegevens over self regulation in een metaonderzoek in kaart gebracht en dat compact in een tabel samengevat. Op basis van deze tabel hebben verschillende daltonscholen overzichten met 'ik-doelen' voor zelfregulerend leren ontwikkeld (zie Berends, 2014 en voor een verbeterde versie van dit overzicht: Berends, 2015).

21st century skills

Tijdens de tweedaagse is geconcludeerd dat het zelfsturend leren essentieel is bij verschillende ontwikkelingen binnen het daltononderwijs. Als we leerlingen meer eigenaar willen laten worden van hun eigen leren, meer vanuit doelen willen leren werken, als we leerlingen meer gebruik willen leren maken van elkaar en meer te leren door te reflecteren, staan of

vallen die ontwikkelingen met het vermogen om zelfsturend / zelfregulerend te kunnen werken en leren. Misschien is zelfs te stellen dat het vage, maar modieuze concept van '21st century skills' het zelfsturend leren als onderlegger heeft.

Leraarvaardigheden zelfsturend leren

Tijdens de tweedaagse hebben een aantal externe inleiders een viertal impulsen gegeven aan de discussies tussen de daltonopleiders, eerst over de noodzaak en de nadere invulling van het stellen van doelen voor zelfsturing. Vervolgens is er samen gebrainstormd over wat een leraar moet kennen en kunnen om dit zelfsturend leren bij leerlingen te stimuleren.

Het motto daarbij was dat zelfsturend leren niet zelfsturend te leren is, wat de noodzaak om over leraarvaardigheden na te denken, inzichtelijk maakte.

Eigen onderzoek

Het belang dat aan zelfsturend leren gehecht wordt en de wens om het leraargedrag dat daarbij gewenst is in kaart te brengen, komt ook tot uiting in het feit dat dit thema een van de centrale onderzoekslijnen is van het lectoraat Vernieuwingsonderwijs. Daarbij wordt samengewerkt met verschillende vernieuwingscholen, als ook met het Welten Instituut, het nieuwe onderzoeksinstituut van de Open Universiteit (voor meer informatie zie: Sins, 2015).

Literatuur

- Berends, R. (2014). *De ontwikkeling van ik-doelen voor zelfregulerend leren*. DaltonVisie 3(2).
- Berends, R. (2015). *Ik-doelen zelfregulerend leren en leraarvaardigheden*. www.focusopdalton.nl.
- Pintrich, P. (2004). *A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students*. Educational Psychology Review 16(4).
- Sins, P. (2015). *Stimuleren van zelfgestuurd leren*. https://www.saxion.nl/onderwijsinnovatie/site/onderzoek/Daltononderwijs_en_onderwijsvernieuwing/onderzoeksprojecten/stimuleren-van-zelfgestuurd-leren/

DNO Tweedaagse 28-29 mei 2015. Foto: Patrick Sins